

NEJASNOSTI KOLEM IQOS

UNCERTAINTY ABOUT IQOS

EVA KRÁLÍKOVÁ^{1, 2}¹Univerzita Karlova, 1. lékařská fakulta, Ústav hygieny a epidemiologie a Všeobecná fakultní nemocnice v Praze, Praha, Česká republika²Univerzita Karlova, 1. lékařská fakulta, III. interní klinika – klinika endokrinologie a metabolismu, Centrum pro závislé na tabáku a Všeobecná fakultní nemocnice v Praze, Praha, Česká republika

SOUHRN

Jak se vyznat v kontroverzních publikacích kolem zahřívání tabáku? Nepodléhejme pokušení o interpretaci, kterou bychom rádi viděli, ale hledejme vždy publikace s jasně popsanou metodikou, replikovatelné a splňující další požadavky medicíny založené na důkazech.

Klíčová slova: IQOS, zahřívání tabák, medicína založená na důkazech

SUMMARY

How to be oriented in the controversial publications about heated tobacco? Do not be influenced by the temptation of a desired interpretation, but look always for publications with a clearly described and replicable methodology, and meeting other requirements for evidence-based medicine.

Key words: IQOS, heated tobacco, evidence-based medicine

<https://doi.org/10.21101/hygiena.a1761>

Riziko výrobků se zahříváním či lépe řečeno tlejícím tabákem (např. IQOS), o němž se blíže zmíníme asi jindy, je stále otázkou. V Hygieně 1/2020 (1) byl uveřejněn referát o jedné práci (2). Původní název citované publikace však je trochu jiný než vliv IQOS na respirační ústrojí, jak uvádí referát, práce hodnotí vliv na homeostázu buněčných kultur. Buňky svalu a plicní tkáň byly čemusi vystaveny a následně poškozeny. Bohužel nevíme, jakým látkám konkrétně, zajisté to nebyl jen uváděný nikotin. Celý text je sice volně dostupný, přesto se nedá vyčíst, co přesně autoři dělali, jak dané extrakty připravovali. Je publikován formou research letter, tedy krátký text bez podrobné metodiky – tak není možné metodiku posoudit ani studii replikovat. Bez specifických znalostí by nás, nelaboratorní laiky, mohlo zarazit už jen to, že autoři hodnotí 72hodinovou kontinuální expozici buněčných kultur daným extraktem – jak je to reálné *in vivo*?

Je fakt, že tento krátký text měl v době zveřejnění velké mediální pokrytí, o finančních souvislostech můžeme jen spekulovat. Ani v takových případech bychom ale neměli rezignovat na nekompromisní požadavky na kvalitní publikace: jasně a podrobně do detailu popsána a adekvátní metodika, replikovatelnost, porovnání koncentrací sledovaných látek například s limity pro pracovní či životní prostředí... Jinak nemá smysl se publikací seriózně zabývat.

V řadě publikací lze v tuto dobu najít porovnání látek, které vdechuje konzument tlejícího tabáku IQOS a klasické cigarety (3). Mimochodem, je zajímavé, proč

se tento druh zahřívání tabáku označuje „IQOS“: v médiích často čteme vysvětlení akronymu jako I Quit Ordinary Smoking. Taková informace ale nikdy nepochází od výrobce, tedy firmy Philip Morris/Altria: ti dobře vědí, že není možné tvrdit, že tento výrobek pomáhá přestat kouřit (Quit Smoking), když to není prokázáno (4), tedy akronym to není. Toto pojetí názvu IQOS lze vystopovat jen k PR článkům a influencerům.

Ještě připomeňme, že zdravotní riziko je jedna věc a návykovost druhá: i když bychom připustili nižší riziko tlení než kouření, zatím se zdá, že návykovost je velmi vysoká. Ukazuje to alespoň řada našich pacientů, kteří z cigaret přešli na IQOS. Svou spotřebu zvýšili a nyní mají větší problém přestat užívat IQOS než předtím přestat kouřit. V současnosti FDA (Food and Drug Administration v USA) překvapivě ohodnotila IQOS jako výrobek vhodný pro veřejné zdraví – „appropriate for the protection of the public health“ (5).

Poděkování:

Podpořeno projektem UK PROGRES Q25/LF1.

LITERATURA

1. Hrubá D. IQOS je toxický pro respirační ústrojí člověka. Hygiena. 2020;65(1):21.
2. Sohal SS, Eapen MS, Naidu VGM, Sharma P. IQOS exposure impairs human airway cell homeostasis: direct comparison with traditional cigarette and e-cigarette. ERJ Open Res. 2019 Feb 11;5(1):00159-2018. doi: 10.1183/23120541.00159-2018.

3. St Helen G, Jacob Iii P, Nardone N, Benowitz NL. IQOS: examination of Philip Morris International's claim of reduced exposure. *Tob Control*. 2018 Nov;27(Suppl 1):s30-s36.
4. Seidenberg A, Freeman B. IQOS is not an acronym: a call to researchers and journals. *Tob Control*. 2020 Apr 16:tobaccocontrol-2019-055571. doi: 10.1136/tobaccocontrol-2019-055571. Epub ahead of print.
5. Lempert LK, Glantz S. Analysis of FDA's IQOS marketing authorisation and its policy impacts. *Tob Control*. 2020 Jun 29:tobaccocontrol-2019-055585. doi: 10.1136/tobaccocontrol-2019-055585. Epub ahead of print.

*Došlo do redakce: 1. 7. 2020
Přijato k tisku: 14. 7. 2020*

*Prof. MUDr. Eva Králíková, CSc.
Ústav hygieny a epidemiologie 1. LF UK a VFN
Studničkova 7
128 00 Praha 2
Česká republika
E-mail: eva.kralikova@lf1.cuni.cz*